

**“Yapi Kredi Bank Azərbaycan” QSC
Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları**

*31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il
Müstəqil Auditorların hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorların hesabatı

Birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat.....	2
Birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər:

1. Əsas fəaliyyət	5
2. Hesabatların tərtibatının əsası	5
3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr	16
5. Səqment haqqında məlumat.....	17
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	19
7. Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	19
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	19
9. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar	21
10. Əmlak və əvəzliliklər	22
11. Qeyri-maddi aktivlər	23
12. Vergilər	24
13. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	25
14. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	26
15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	26
16. Kapital.....	27
17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	27
18. Xalis haqq və komissiya gəliri	28
19. İşçilər üzrə xərclər.....	29
20. Ümumi və inzibati xərclər.....	29
21. Risklərin idarə olunması.....	30
22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	36
23. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	37
24. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması	37
25. Kapitalın adekvatlığı.....	38

Müstəqil Auditorların Hesabatı

Yapi Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz Yapi Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin 31 dekabr 2010-cu il tarixinə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə birləşdirilmiş ümumi gəlir, birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər və birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorların məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin birləşdirilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditin beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə müəssisənin birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, birləşdirilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Yapi Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

9 mart 2011-ci il

Birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixinə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2010	2009 (Qeyd 2)	2008 (Qeyd 2)
Aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	101,131	83,014	26,251
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	18,786	8,410	7,833
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	67,990	28,439	9,567
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	11,861	28,238	57,269
Əmlak və avadanlıqlar	10	4,136	4,208	2,996
Qeyri-maddi aktivlər	11	429	61	67
Digər aktivlər	13	902	438	344
Cəmi aktivlər		205,235	152,808	104,327
Öhdəliklər				
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	14	79,077	42,601	6,282
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	15	74,422	66,587	58,636
Cari mənfəət verigisi öhdəlikləri	12	-	-	411
Təxirə salınmış mənfəət verigisi öhdəlikləri	12	-	13	7
Digər öhdəliklər	13	1,240	1,081	1,004
Subordinasiyalı kredit		-	-	161
Səhm kapitalının artırılması üçün səhmdarların avans ödənişləri	16	-	-	12,713
Cəmi öhdəliklər		154,739	110,282	79,214
Kapital				
Səhm kapitalı	16	31,610	27,209	14,496
Bölüşdürülməmiş mənfəət		18,886	15,317	10,617
Cəmi kapital		50,496	42,526	25,113
Cəmi öhdəliklər və kapital		205,235	152,808	104,327

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Coşkun M. Bulak

Sədr və Baş İcraçı Direktor

Xalidə Həsənova

Mühasibat Uçotuna Nəzarət Departamentinin Müdiri

9 mart 2011-ci il

Birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2010	2009
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		7,059	2,825
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		2,187	2,100
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri		1,143	957
Investisiya qiymətli kağızları		1,012	2,683
		11,401	8,565
Faiz xərci			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(2,009)	(1,627)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(512)	(375)
		(2,521)	(2,002)
Xalis faiz gəliri		8,880	6,563
Faizli aktivlər üzrə dəyersizləşmə xərcləri	7, 8	(1,184)	(786)
Faizli aktivlər üzrə dəyersizləşmə xərclərindən sonra xalis faiz gəliri		7,696	5,777
Haqq və komissiya gəliri	18	6,061	3,592
Haqq və komissiya xərci	18	(674)	(726)
Dilinq əməliyyatlarından xalis gəlirlər		2,344	1,989
Xarici valyutanın çevrilməsi fərqlərindən xalis zərərər		(142)	(242)
Dividend gəliri		-	18
Qeyri-faiz gəliri		7,589	4,631
İşçilər üzrə xərclər	19	(3,978)	(2,902)
Ümumi və inzibati xərclər	20	(2,220)	(2,021)
Köhnəlmə və amortizasiya	10,11	(910)	(630)
Qeyri-faiz xərci		(7,108)	(5,553)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		8,177	4,855
Mənfəət vergisi xərci	12	(207)	(155)
İl üzrə mənfəət		7,970	4,700
İl üzrə digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		7,970	4 700

Birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Bankın səhmdarlarına aid olan</i>		
	<i>Səhm kapitalı</i>	<i>Bölüşdürülmə- miş mənfəət</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2008-ci il	14,496	10,617	25,113
Səhm kapitalının emissiyası (Qeyd 16)	12,713	-	12,713
Cəmi il üzrə ümumi gəlir	-	4,700	4,700
31 dekabr 2009-cu il	27,209	15,317	42,526
Cəmi il üzrə ümumi gəlir	-	7,970	7,970
2009-cu ilin mənfəətinin kapitalizasiyası (Qeydlər 12 və 16)	4,401	(4,401)	-
31 dekabr 2010-cu il	31,610	18,886	50,496

Birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2010	2009
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		10,169	8,062
Ödənilmiş faiz		(2,561)	(1,989)
Alınmış haqq və komissiya		5,833	3,643
Ödənilmiş haqq və komissiya		(674)	(726)
Xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından zərərləri çıxmaqla reallaşdırılmış gəlir		2,344	1,989
Əldə edilmiş digər gəlir		-	60
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(3,686)	(2,888)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(3,667)	(2,208)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti		7,758	5,943
Əməliyyat aktivlərində xalis (artma)/azalma			
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri		(9,422)	(580)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(40,452)	(19,476)
Digər aktivlər		(518)	(154)
Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma/(azalma)			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		36,531	36,267
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		7,821	7,990
Digər öhdəliklər		1,373	38
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		3,091	30,028
Ödənilmiş mənfəət vergisi		-	(560)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilən xalis pul vəsaitləri		3,091	29,468
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının əldə edilməsi		(15,750)	(150,093)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satılması və geri ödənilməsinə gəlirlər		32,127	179,448
Əmlak və avadanlıqların alınması	10	(831)	(1,852)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(378)	(12)
Əldə edilmiş dividendlər		-	18
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilən xalis pul vəsaitləri		15,168	27,509
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Subordinasiyalı kreditin ödənilməsi		-	(161)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətində istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		-	(161)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(142)	(53)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma		18,117	56,763
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	83,014	26,251
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	101,131	83,014

(Min Azərbaycan manatı ilə)

1. Əsas fəaliyyət

Yapi Kredi Bank Azərbaycan Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və Azərbaycan Respublikasında yerləşir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan məhdud məsuliyyətli qapalı səhmdar cəmiyyətidir və Azərbaycanın normativ-hüquqi aktlarına uyğun olaraq qurulmuşdur.

Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya və fərdi bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (ARMB) 11 yanvar 2000-ci ildə verdiyi 243 qeydiyyat nömrəli tam bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Depozitlərin Sığortalanması Dövlət Fondu fiziki şəxslərin 30 min Azərbaycan manatına qədər əmanətlərinin tam qaytarılmasına zəmanət verir. Bankın qeydiyyatda alınmış ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1065, Cəfər Cəbbarlı küçəsi, 32/12.

31 iyul 2007-ci il tarixində Yapi Kredi Bank Azərbaycan, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində Yapi Kredi Invest LLC adlı tam mülkiyyətində olan broker törəmə müəssisəsini ("Törəmə müəssisəsi") qeydiyyata almışdır. Törəmə müəssisəsi 2008-ci ilin fevral ayında əməliyyatlarına başlamış və diling və broker əməliyyatları ilə məşğul olur. Törəmə müəssisəsinin rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1065, Cəfər Cəbbarlı küçəsi, 32/12.

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına Yapi Kredi Bank Azərbaycanın və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə "Bank") maliyyə hesabatları daxildir.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 6 filialı (2009: 5 filial) vardır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Bankın 149 işçisi var idi (2009: 128).

	2010 %	2009 %
Səhmdar		
Yapi və Kredi Bank A.Ş.	99.8	99.8
YK Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	0.1	0.1
YK Lease A.Ş.	0.1	0.1
Cəmi	100.0	100.0

Yapi ve Kredi Bankası A.Ş. ("YKB") Bankın yekun ana şirkətidir. YKB-nin səhmləri 1987-ci ildən etibarən İstanbul Fond Birjasında ("İFB") alınıb-satılır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə YKB-nin səhmlərinin 18.20%-i birjalarda açıq alınıb-satılırdı (31 dekabr 2009 – 18.20%). Qalan 81.80% Koç Finansal Hizmetler A.Ş. ("KFS") şirkətinin mülkiyyətindədir. KFS şirkətinin yekun səhmdarları UniCredito Italiano SPA və Koç Holding şirkətləridir və hər birinin mülkiyyət payı 50% təşkil edir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası**Ümumi məsələlər**

Hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında rəqəmlər, səhmlərin sayı və xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (AZN) ilə təqdim edilir.

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları, aşağıdakı mühasibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır. Məsələn, satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar ədalətli dəyərle yenidən ölçülmüşdür.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

2. Hesabatların tərtibatının əsası (davamı)**Yenidən təsnif etmələr***2010-cu ilin təqdimat formasına uyğunlaşmaq məqsədilə 2009-cu ilin qalıqları aşağıdakı kimi yenidən təsnif edilmişdir.*

- ARMB-da Məcburi pul vəsaitləri qalıqlarının və Digər bankların öhdəliklərinin Kredit təşkilatlarının öhdəliklərinə yenidən təsnif edilməsi;
- Digər maliyyə aktivlərinin Digər aktivlərə yenidən təsnif edilməsi;
- Digər banklara olan borcların Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərə yenidən təsnif edilməsi;
- Digər maliyyə öhdəliklərinin Digər öhdəliklərə yenidən təsnif edilməsi;
- Digər bankların öhdəliklərinin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın və Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərclərinə yenidən təsnif edilməsi;
- İşçilər üzrə xərclərin və Köhnəlmə və amortizasiya xərclərinin İnzibati və digər əməliyyat xərclərindən müvafiq kateqoriyalara yenidən təsnif edilməsi;
- İnzibati və digər əməliyyat xərclərinin Ümumi və inzibati xərclərə yenidən təsnif edilməsi.

Yenidən təsnif etmənin 31 dekabr 2009-cu il tarixinə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatı təsiri aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	Əvvəlki hesabat üzrə	Yenidən təsnif etmənin təsiri	Yenidən təsnif edilmiş
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat			
ARMB-da məcburi pul vəsaitlərinin qalıqları	290	(290)	-
Digər bankların öhdəlikləri	8,120	(8,120)	-
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	-	8,410	8,410
Digər maliyyə aktivləri	16	(16)	-
Digər aktivlər	422	16	438
Digər bankların qarşısında öhdəliklər	42,601	(42,601)	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	42,601	42,601
Digər maliyyə öhdəlikləri	125	(125)	-
Digər öhdəliklər	956	125	1,081
Kapital qoyuluşu	515	(515)	-
Bölüşdürülməmiş mənfəət	14,802	515	15,317
Ümumi gəlir haqqında hesabat			
Digər bankların öhdəliklərinin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(42)	42	-
Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(744)	744	-
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərcləri	-	(786)	(786)
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	(5,553)	5,553	-
İşçilər üzrə xərclər	-	(2,902)	(2,902)
Köhnəlmə və amortizasiya	-	(630)	(630)
Ümumi və inzibati xərclər	-	(2,021)	(2,021)

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı

1 sayılı "Maliyyə Hesabatlarının təqdim edilməsi" adlı MUBS-a uyğun olaraq Bank ən erkən müqayisə oluna bilən müddət olan 31 dekabr 2008-ci il tarixinə müqayisəli birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat təqdim etmişdir, çünki birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında maddələr retrospektiv qaydada yenidən təsnif edilmişdir.

31 dekabr 2008-ci il tarixinə əlavə ödənilmiş kapital Səhm kapitalının artırılması üçün səhmdarların avans ödənişləri kimi təqdim olunmuşdur.

Yenidən təsnif etmənin 31 dekabr 2008-ci il tarixinə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına təsiri növbəti cədvəldə təqdim olunur:

	<i>Əvvəlki hesabat üzrə</i>	<i>Yenidən təsnif etmənin təsiri</i>	<i>Yenidən təsnif edilmiş</i>
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat			
ARMB-da məcburi pul vəsaitlərinin qalıqları	3,725	(3,725)	-
Digər bankların öhdəlikləri	4,108	(4,108)	-
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	-	7,833	7,833
Digər maliyyə aktivləri	24	(24)	-
Digər aktivlər	320	24	344
Digər bankların qarşısında öhdəliklər	6,282	(6,282)	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	6,282	6,282
Digər maliyyə öhdəlikləri	84	(84)	-
Digər öhdəliklər	920	84	1,004
Kapital qoyuluşu	515	(515)	-
Bölüşdürülməmiş mənfəət	10,102	515	10,617

Mühəsibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin ("BMHŞK") yeni Şərhlərini qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

24 sayılı MUBS "Əlaqəli şəxslərə dair açıqlamalar" (Düzəliş)

2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış, düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS dövlətlə əlaqəli müəssisələr haqqında açıqlamaları sadələşdirir və aidiyyəti olan tərəf anlayışını aydınlaşdırır. Əvvəllər, dövlət tərəfindən nəzarət edilən və ya əhəmiyyətli təsir göstərilən müəssisə həmin dövlətin nəzarət etdiyi və ya əhəmiyyətli təsir göstərdiyi digər müəssisələrlə bütün əməliyyatları haqqında məlumat verməli idi. Düzəliş edilmiş standart belə əməliyyatlar haqqında açıqlamanın yalnız həmin əməliyyatlar ayrı-ayrılıqda və ya birlikdə mühüm olanda verilməsini tələb edir. Düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onun daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Bank düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS-nı daha erkən, 1 yanvar 2010-cu il tarixindən tətbiq etməyi qərara almışdır. Bu düzəlişlər Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

39 sayılı MUBS-a düzəliş "Maliyyə alətləri: tanınması və ölçülməsi" - Meyarlara uyğun hədəclənmiş alətlər

39 sayılı MUBS-a düzəliş 2008-ci ilin avqust ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəliş hədəclənmiş maddədə birtərəfli riskin təyin edilməsini və inflyasiyanın müəyyən vəziyyətlərdə hədəclənmiş risk və ya onun bir hissəsi kimi təyin edilməsini izah edir. Bu düzəliş göstərir ki, müəssisəyə maliyyə alətinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərin və ya pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliyin bir hissəsini hədəclənmiş maddə kimi təyin edilməsinə icazə verilir. Düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib, çünki Bank bu cür hədəclərdə iştirak etmir.

3 sayılı MHBS "Müəssisələrin birləşməsi" (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış) və 27 sayılı MUBS "Birləşdirilmiş və ya fərdi maliyyə hesabatları" (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış)

Yenidən baxılmış standartlar 2008-ci ilin yanvar ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə dövrlərinə tətbiq edilir. Yenidən baxılmış 3 sayılı MHBS müəssisələrin birləşməsinin uçotunda bir sıra dəyişikliklər etmişdir ki, bunlar tanınan qüdvilin məbləğinə, satınalma baş verdiyi dövrdə hesabat verilən nəticələrə və gələcəkdə hesabat verilən nəticələrə təsir göstərir. Yenidən baxılmış 27 sayılı MUBS tələb edir ki, törəmə müəssisənin iştirak payında dəyişikliklər kapital əməliyyatları kimi uçota alınsın. Beləliklə, bu dəyişiklik nə qüdvilə təsir göstərəcək, nə də ki, gəlirin və ya zərərin yaranmasına səbəb olacaqdır. Bundan əlavə, yenidən baxılmış standart törəmə müəssisə tərəfindən çəkilmiş zərərlərin, eləcə də törəmə müəssisə tərəfindən nəzarətin itirilməsinin uçotunu dəyişir. Yenidən baxılmış Standartlarla tətbiq edilən dəyişikliklər gələcək dövrlərə tətbiq edilməlidir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühəsibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

2 sayılı MHBS "Səhmlər əsasında ödəniş: Qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri"

2 sayılı MHBS-a düzəliş 2009-cu ilin iyun ayında buraxılmış və 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsi ilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin həcmi və uçotunu aydınlaşdırır. Bu düzəliş həmçinin 8 və 11 sayılı BMHŞK şərhlərini əvəz edir. Bu düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib.

17 sayılı BMHŞK "Qeyri-nağd aktivlərin mülkiyyətçilərə köçürülməsi"

17 sayılı BMHŞK şərh 27 noyabr 2008-ci ildə buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 17 sayılı BMHŞK, birgə nəzarət edilən əməliyyatlar istisna olmaqla, qeyri-nağd aktivlərin proporsional bölüşdürülməsinə tətbiq edilir və tələb edir ki, ödəniləcək dividend, bu dividendin verilməsinə müvafiq qaydada icazə verildə və artıq müəssisənin sərəncamında olmayanda, tanınsın. Müəssisə ödəniləcək dividendi bölüşdürülmək xalis aktivlərin ədalətli dəyəri ilə ölçməlidir. Müəssisə ödənilmiş dividend və mənfəət və ya zərərde bölüşdürülmüş xalis aktivlərin balans dəyəri arasında fərqi tanımalıdır. Bu Şərh həmçinin tələb edir ki, mülkiyyətçilərə bölüşdürülmək üçün saxlanılan xalis aktivlər dayandırılmış əməliyyatlar tərifinə uyğun gələndə, müəssisə əlavə açıqlamalar versin. Bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib.

MHBS-lara təkmilləşdirmələr

2009-cu ilin aprel ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə ikinci düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzəlişlərin böyük hissəsi 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. Mühəsibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklərin edilməsi ilə nəticələnən aşağıdakı düzəlişlər istisna olmaqla, 2009-cu ilin aprel ayının "MHBS-na təkmilləşdirmələr"inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühəsibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə təsir göstərməyib.

- 8 sayılı MHBS "Əməliyyat seqmenti haqqında məlumat": aydınlaşdırır ki, seqmentin aktivləri və öhdəlikləri haqqında hesabat yalnız əməliyyat qərarlarını qəbul edən əsas şəxs tərəfindən istifadə edilən qiymətləndirmələrə həmin aktiv və öhdəliklər daxil olduğu hallarda təqdim edilməlidir. Bankın əməliyyat qərarlarını qəbul edən əsas şəxs seqmentin aktivləri və öhdəliklərini təhlil etdiyini nəzərə alaraq, Bank göstərilən məlumatı açıqlamağa davam edir.
- 7 sayılı MUBS "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat": dəqiq göstərir ki, yalnız aktivin tanınması ilə nəticələnən məsrəflər investisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti kimi təsnif edilə bilər.

Birləşdirmə prinsipləri

1 yanvar 2010-cu ildən sonra birləşdirmə prinsipləri

Törəmə müəssisələr, yeni səsvermə hüquqlarının yarısından çoxu Banka məxsus olan və ya Bankın digər şəkildə əməliyyatlara nəzarət etmək imkanı olan müəssisələr, birləşdirilir. Törəmə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən birləşdirilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra birləşmə dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrup şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən reallaşdırılmamış gəlirlər tamamilə silinib. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyerdən düşməsinə göstərmir, reallaşdırılmamış zərərlər də silinib. Lazım olarsa, Bankın qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılıb.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişməyəndə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərlər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş vəsaitin ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərde hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərəre yenidən təsnif edir.

1 yanvar 2010-cu ilədək birləşdirmə prinsipləri

Gələcək dövrlərə aid edilməklə tətbiq olunmuş yuxarıdakı tələblərlə müqayisədə, aşağıdakı fərqlər tətbiq edilmişdir:

- Bankın məruz qaldığı zərərlər balans dəyəri sıfıra endiriləndə qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilmişdir. Qeyri-nəzarət iştirak payının həmin zərərləri ödəmək öhdəliyi olmadıqda, yaranan əlavə zərərlər əsas müəssisəyə aid edilmişdir.
- Nəzarət hüququnu itirdikdə Bank saxlanılmış investisiyanı nəzarət hüququnun itirildiyi tarixdə xalis aktivlərdəki payına mütənasib olaraq hesaba alıb.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri

İlkin tanıma

39 sayılı MUBS-na uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilmiş maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəniş tarixinə qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Maliyyə aktivləri ilk olaraq qeydə alınanda, ədalətli dəyərle ölçülür. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilməyən investisiyalar əks etdirilərkən, onların ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanım tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yeni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

'Gün 1' mənfəəti

Qeyri-fəal bazarda əməliyyatın qiyməti müşahidə olunan bazarda eyni alətlə aparılan cari əməliyyatların ədalətli dəyərlərindən fərqlidirsə və ya yalnız müşahidə olunan bazar məlumatlarından istifadə edən qiymətləndirmə modellərinə əsaslanırsa, Bank əməliyyat qiyməti ilə ədalətli dəyər arasındakı fərqi ('Gün 1' mənfəəti) birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda dərhal müəyyənləşdirir. Müşahidə olunmayan məlumatlar istifadə edilərsə, əməliyyat qiyməti ilə model dəyəri arasındakı fərq birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alətin uçotu dayandırılanda tanınır.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər faktiki faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərle əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gəlir və xərclər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarıldıqda və ya qiymətdən düşdükdə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən üç sinfə daxil olmayan və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərle ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiyanın tanınması dayanan və ya investisiyanın dəyərdən düşməsi müəyyən ediləndə digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş müştərek gəlir və ya zərər cari mənfəət və ya zərərin bir hissəsi kimi təsnif edilir. ununla bərabər faktiki faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər cari mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hər hesabat tarixində aktiv bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə və ya dilerin müəyyən etdiyi qiymətlərə (uzunmüddətli mövqe üçün alıcının qiyməti və qısamüddətli mövqe üçün satıcının qiyməti) istinadən satışla əlaqədar xərclər çıxılmadan müəyyən edilir.

Aktiv bazarda alınıb-satılmayan bütün digər maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu cür metodlara xalis cari dəyər metodları, bazarda müşahidə edilən qiymətləri olan oxşar maliyyə alətləri ilə müqayisə, opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini realizasiya etmək və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Satış üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilən qeyri-törəmə maliyyə aktivləri yaxın zamanda satılmaq məqsədilə artıq saxlanılmırsa, o aşağıdakı hallardan birində mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilmiş maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri bu halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinədə saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satıla bilən və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun gələn satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onları yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinə qədər saxlamaq niyyətində və ya qabiliyyətində olsun.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərle yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərde tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti ilkin tanınma tarixindən doxsan gündən az olan və müqavilə maneələrindən azad olan maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Lizinq

Əməliyyat lizinqi - Bank lizinqalan qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə, aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşması Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birini qoysun: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi yerinə yetirmək üçün müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə edilməsindən fərqli olan yol seçmək. Belə alətlərə kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və müştərilər qarşısında öhdəliklər daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərle, faktiki faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərdən düşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərdən düşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərənə dəyərşərtləşmiş hesab edilir. Dəyərdən düşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinə ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərindən düşməsi (davamı)

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün ümumi şəkildə dəyərindən düşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərindən düşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivləri analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərindən düşmə baxımından qiymətləndirilməsini ümumi şəkildə aparır. Dəyərindən düşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərindən düşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərindən düşmə baxımından Məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərindən düşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin faktiki faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırdıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərindən düşmə zərərinin məbləği dəyərindən düşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərindən düşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin faktiki faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərindən düşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari faktiki faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərindən düşmənin Məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Ümumi şəkildə dəyərindən düşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərindən düşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərindən düşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərindən düşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərindən düşmə zərərinin çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və cari mənfəət və zərər kimi əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərindən düşmə zərərləri cari mənfəət və zərər vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərindən düşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi (davamı)

Borc alətləri satıla bilən alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərdən düşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərində əsaslanır və dəyərdən düşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərdən düşmə zərərləri birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərdən düşmə zərəri birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

- Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kreditin tanınması dayandırılır və yeni kredit tanınır.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank yuxarıda təsvir olunmuş maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və şərtlər dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərdən düşürsə, Bank ilkin faktiki faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl balans dəyəri arasındakı fərqi dövr üzrə ehtiyat ayırmalarında tanıyır. Kreditin şərtləri dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərdən düşmürsə, Bank faktiki faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən edildiyi təqdirdə, kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya ümumi qaydada dəyərdən düşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə orijinal və ya ilkin faktiki faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivi (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda əks etdirilmir:

- aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini üzərinə götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətinə almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri nə ötürməmiş, nə də onları özündə saxlamamışdırsa, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edərsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi ötürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, ötürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə zəmanətləri**

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Mənfəət vergisi birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş və ya faktiki olaraq qüvvəyə minmiş Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyində və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız o dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Müvəqqəti fərqin bərpa edilməsi vaxtı nəzarət altında olduğu və müvəqqəti fərqin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal edildiyi hallar istisna olmaqla, təxirə salınmış mənfəət vergisi törəmə müəssisələrə, assosiasiya olunmuş müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiyalardan irəli gələn müvəqqəti fərqlər üzrə əks etdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yıgılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərdən düşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yarandığı zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərdən düşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<i>İllər</i>
İcarəyə götürülmüş binaların yaxşılaşdırılması	10
Mebel və qurğular	5
Kompüterlər və ofis avadanlığı	5
Nəqliyyat vasitələri	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərdən düşmə zərərlerini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 5-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərdən düşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərdən düşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərlə bağlı amortizasiya müddəti və metodları ən azından hər ilin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcassüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanınır.

Səhm kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaran xarici xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin emissiya zamanı səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Seqment üzrə hesabatların təqdim edilməsi

Bankın seqment üzrə hesabatları aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: fərdi bank əməliyyatları və korporativ bank əməliyyatları.

Şerti aktivlər və öhdəliklər

Şerti öhdəliklər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivlər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal edildikdə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal edildikdə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri faktiki faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və faktiki faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərli nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin faktiki faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərdən düşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin faktiki faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Haqq və komissiya gəliri

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqlardan əldə edilən gəlir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri həmin müddət ərzində hesablanır. Bu haqlara komissiya gəliri və aktivlərin idarə edilməsi, əmanət və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üçün haqlar daxildir. Kreditlərin verilməsi öhdəlikləri ilə bağlı haqlar (bu kreditlərin istifadə edilməsi ehtimalı yüksək olanda) və kreditlərlə bağlı digər haqlar (hər hansı əlavə xərclərlə birlikdə) gələcək dövrlərə aid edilir və kredit üzrə faktiki faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri

Üçüncü tərəf adından hər hansı əməliyyat, misal üçün səhmlərin və ya digər qiymətli kağızların satın alınması və ya şirkətlərin alınması və ya satılması əməliyyatları üzrə danışıqların aparılması və ya danışıqlarda iştirak müvafiq əməliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müəyyən gəlirlilik göstəriciləri ilə bağlı olan haqlar və ya haqqın komponentləri müvafiq meyarlar yerinə yetirildikdən sonra tanınır.

Dividend gəliri

Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə gəlir tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsindən istifadə etməklə funksional valyutada qeydə alınır. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə qüvvədə olan məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya yenidən çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün gəlirlər və zərərər ümumi gəlir haqqında hesabatda "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ilkin əməliyyatların tarixlərinə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir.

Əvvəlki dövrdə təqdimat valyutasının dəyişməsindən irəli gələn səhm kapitalında yenidən çevirmə fərqi bölüşdürülməmiş mənfəətdə əks etdirilir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə xarici valyuta qalaqlarının çevrilməsi üçün istifadə edilmiş əsas məzənnə 1 ABŞ dolları = 0.7979 AZN (2009-cu il: 1 ABŞ dolları = 0.8031 AZN) olmuşdur.

Mühəsibat uçotu prinsiplərində əlavə dəyişikliklər

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

32 sayılı MUBS "Maliyyə alətləri: Təqdimat": Hüquqların emissiyasının təsnif edilməsi"

2009-cu ilin oktyabr ayında MUBSK 32 sayılı MUBS-a düzəliş buraxmışdır. Müəssisələr bu düzəlişi 1 fevral 2010-cu il tarixində və sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edəcəkdir. Daha erkən tətbiqə də yol verilir. Bu düzəliş 32 sayılı MUBS-da maliyyə öhdəliyinin tərifini dəyişərək, hüquqların emissiyasının və müəyyən opsiya və varrantların kapital alətləri kimi təsnif edilməsini nəzərdə tutur. Bu qayda hüquqlar proporsional şəkildə müəssisənin eyni sinifdən olan qeyri-törəmə kapital alətlərinin bütün mövcud mülkiyyətçilərinə müəssisənin müəyyən sayda kapital alətlərinin hər hansı valyutada müəyyən edilmiş məbləğə alınması məqsədilə verildikdə tətbiq edilir. Bank gözləyir ki, bu düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2009-cu ilin noyabr ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" MHBS-in birinci fazasını buraxmışdır. Bu standart tədricən 39 sayılı "Maliyyə hesabatları: Tanınması və ölçülməsi" MUBS-u əvəz edəcəkdir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2013-cü il tarixində və sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq ediləcəkdir. Müəssisələr birinci fazanı 31 dekabr 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başa çatan hesabat dövrləri üçün tətbiq edə bilər. 9 sayılı MHBS-in birinci fazası maliyyə aktivlərinin təsnif edilməsi və ölçülməsi üçün yeni tələbləri irəli sürür. Xüsusilə, sonrakı ölçülmələr üçün bütün maliyyə aktivləri amortizasiya edilmiş dəyərle və ya ədalətli dəyərle mənfəət və ya zərər vasitəsi ilə təsnif edilməli, satış üçün saxlanılmayan kapital alətlərinin isə digər ümumi gəlir vasitəsi ilə ədalətli dəyərle ölçülə bilməsi ləğv olunmaz opsiya ilə təmin edilməlidir. Bank bu standartı erkən qəbul etməyəcəkdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühəsibat uçotu prinsiplərində əlavə dəyişikliklər (davamı)

19 sayılı BMHŞK şərhə "Maliyyə öhdəliklərinin kapital alətləri ilə ödənilməsi"

BMHŞK-nın 19-cu şərhə 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmışdır və 1 iyul 2010-cu ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bu şərh maliyyə öhdəliyinin şərtləri dəyişəndə və maliyyə öhdəliyini tam və ya qismən ödəmək üçün kreditora kapital alətinin buraxılması ilə nəticələndə uçot qaydasını aydınlaşdırır. 19 sayılı BMHŞK şərhin Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilir.

MHBS-lərə təkmilləşdirmələr

2010-cu ilin may ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə üçüncü düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzəlişlərin böyük hissəsi 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. 2010-cu ilin may ayının "MHBS-na təkmilləşdirmələr"inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühəsibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə aşağıda təsvir olunan formada təsir göstərəcəkdir.

- 3 sayılı MHBS "Müəssisələrin birləşməsi": ölçmə seçimlərinin əhatə dairəsini məhdudlaşdıraraq müəyyən edir ki, yalnız ləğv etmə halında sahibləri müəssisənin xalis aktivlərində proporsional payla təmin edən mülkiyyət paylarını təqdim edən NCI komponentləri ya ədalətli dəyərlə, ya da alınan müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərində mülkiyyət alətlərinin cari proporsional payı kimi ölçülməlidir. Düzəliş Bankın yenidən baxılmış 3 sayılı MHBS-ı tətbiq etdiyi tarixdən tətbiq edilməli olduğu üçün, həmin düzəliş qəbul edilənə qədər 3 sayılı MHBS-nin təsirini nəzərə almaq məqsədilə yenidən hesablamaların aparılması tələb olunur. Bank gözləyir ki, 3 sayılı MHBS-na digər düzəlişlər Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.
- 7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Məlumatın açıqlanması"; kəmiyyət və kredit riski açıqlamalarına düzəlişlər təqdim edir. Əlavə tələblərin cüzi təsire malik olması gözlənilir, çünki, gözlənilməli kimi, məlumat asanlıqla əldə edilə biləcəkdir.
- 34 sayılı MUBS "Aralıq Maliyyə Hesabatları": maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri və təsnifatına təsir göstərən vəziyyətlər, maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyaları arasında köçürülməsinə dair tələblər, maliyyə aktivlərinin təsnifatında dəyişikliklər və potensial öhdəliklərdə və aktivlərdə dəyişikliklər haqqında məlumatları açıqlayır. Bankın aralıq maliyyə hesabatlarına tələb olunan əlavə açıqlamalar daxil ediləcəkdir.
- 1 sayılı MHBS, 1 sayılı MUBS, 27 sayılı MUBS və 13 sayılı BMHŞK şərhinə düzəlişlər Bankın mühəsibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyatlarının nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir.

4. Mühüm mühəsibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğləri müəyyən etmək üçün öz mühakimələrin istifadə etmiş mühakimələr çıxartmış və qiymətləndirmələr etmişdir. Ən mühüm mühakimələrə və qiymətləndirmələrə aşağıdakılar daxildir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini özünə daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə modellərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün giriş verilənlər mümkün olduqda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmadıqda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Vergilər

Bankın qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər hesabat dövrünün sonunda yenidən qiymətləndirilir. Rəhbərlik mənfəət vergisi mövqelərinin vergi orqanları tərəfindən qəbul edilmədiyini təqdirdə əlavə vergilərin tutulacağını ehtimal edəndə, həmin mövqələr üçün öhdəliklər qeydə alınır. Qiymətləndirmə hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş və ya faktiki olaraq qüvvəyə minmiş vergi qanunlarının şərhinə və bu məsələ ilə bağlı hər hansı məlum məhkəmə və ya digər qərarlara əsaslanır. Cərimələr, faizlər və mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəlikləri ödəmək üçün tələb olunan məsrəflərin rəhbərlik tərəfindən ən yaxşı qiymətləndirmələrinə əsaslanaraq tanınır.

Cari ilin mənfəəti kapitallaşdırıldığı təqdirdə maliyyə təşkilatlarına 1 yanvar 2009-cu ildən başlayaraq (3 ardıcıl il ərzində) mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad olunmaq imkanının verilməsi haqqında Vergi Məcəlləsinə edilmiş yeni düzəlişləri başa düşmək üçün Bank öz mülahizələrindən istifadə edir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr (davamı)

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsini qiymətləndirmək üçün müntəzəm qaydada onların təhlilini aparır. Borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında faktiki məlumatların mənbəyi az olduqda Bank dəyərsizləşmə zərərlərinin qiymətləndirilməsində təcrübəli mühakiməsindən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəəti dəyişikliklərə və ya Bankın daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupları üzrə kredit riski xarakteristikası və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün mühakimələrdən istifadə edir.

Əlaqəli tərəflə əməliyyatların ilkin tanınması

Adi fəaliyyətində Bank əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə əlaqəli olmayan tərəflər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Seqment haqqında məlumat

İdarəetmə məqsədləri üçün Bank məhsullara və xidmətlərə görə iki əməliyyat seqmentində təşkil olunmuşdur:

Fərdi bank əməliyyatları	Əsas etibar ilə fiziki şəxslərin depozitlərinin cəlb olunması, istehlakçı kreditlərinin, overdraftların verilməsi, kredit kart xidmətlərinin və vəsaitlərin köçürülməsi xidmətlərinin göstərilməsi.
Korporativ bank əməliyyatları	Əsas etibar ilə korporativ müştərilər və təşkilatlar üçün ssudaların verilməsi və digər kredit xidmətlərinin göstərilməsi, depozitlərin cəlb olunması və cari hesabların açılması.

Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi haqqında qərarların qəbul edilməsi məqsədilə ayrıca olaraq təsərrüfat bölmələrinin nəticələrini izləyir. Seqmentin nəticələri, aşağıdakı cədvəldə göstəriləndiyi kimi, birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət və ya zərərdən fərqli olaraq ölçülür. Mənfəət vergisi qrup əsasında idarə edilir və əməliyyat seqmentlərinə bölüşdürülmür.

Əməliyyat seqmentləri arasında köçürmə qiymətləri üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarla oxşar qaydada, bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında əməliyyatlar kimi həyata keçirilir.

2010-cu və ya 2009-cu illərdə hər hansı bir xarici müştəri və ya biznes tərəfdaşı ilə əməliyyatlardan Bankın cəmi gəlirinin 10%-inə və ya daha çox hissəsinə bərabər olan məbləğdə gəlir əldə edilməmişdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

5. Seqment haqqında məlumat (davamı)

Aşağıdakı cədvəllərdə Bankın əməliyyat seqmentlərinə dair gəlir və mənfəət və müəyyən aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat təqdim olunur.

2010	Fərdi bank əməliyyatları	Korporativ bank əməliyyatları	Bölüşdürül- məmiş	Cəmi
Gəlirlər				
Faiz gəliri	1,327	10,074	-	11,401
Haqq və komissiya gəliri	706	5,355	-	6,061
Qeyri-faiz gəliri	256	1,946	-	2,202
Cəmi gəlirlər	2,289	17,375	-	19,664
Faiz xərci	(43)	(2,478)	-	(2,521)
Haqq və komissiya xərci	(11)	(663)	-	(674)
Fazli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(139)	(1,045)	-	(1,184)
Qeyri-faiz xərci	(827)	(6,281)	-	(7,108)
Seqment üzrə nəticələr	1,269	6,908	-	8,177
Mənfəət vergisi xərci	-	-	(207)	(207)
İl üzrə mənfəət	1,269	6,908	(207)	7,970
Seqment üzrə digər məlumat				
Əsaslı məsrəflər	141	1,068	-	1,209

2009	Fərdi bank əməliyyatları	Korporativ bank əməliyyatları	Bölüşdürül- məmiş	Cəmi
Gəlirlər				
Faiz gəliri	898	7,667	-	8,565
Haqq və komissiya gəliri	376	3,216	-	3,592
Qeyri-faiz gəliri	183	1,582	-	1,765
Cəmi gəlirlər	1,457	12,465	-	13,922
Faiz xərci	(65)	(1,937)	-	(2,002)
Haqq və komissiya xərci	(24)	(702)	-	(726)
Fazli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(80)	(706)	-	(786)
Qeyri-faiz xərci	(582)	(4,971)	-	(5,553)
Seqment üzrə nəticələr	706	4,149	-	4,855
Mənfəət vergisi xərci	-	-	(155)	(155)
İl üzrə mənfəət	706	4,149	(155)	4,700
Seqment üzrə digər məlumat				
Əsaslı məsrəflər	192	1,644	-	1,836

Coğrafi məlumat

31 dekabr 2010-cu il və 2009-cu il tarixlərində başa çatın illər üzrə Bankın üçüncü tərəf müştərilərdən gəlirləri Azərbaycan Respublikasında əldə edilmişdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Kassada olan nağd pul vəsaitləri	7,037	8,861	4,133
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	28,768	13,162	11,150
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	60,140	60,991	10,968
Kredit təşkilatlarında 90 günədək müddəti olan depozitlər	5,186	-	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	101,131	83,014	26,251

Bank tərəfindən 2010-cu il ərzində yerinə yetirilmiş qeyri-nağd əməliyyatlar 2009-cu il üzrə mənfəətin kapitalizasiyası 4,401 min AZN məbləğində səhm kapitalının buraxılması ilə təmsil olunur.

31 dekabr 2010-cu il tarixində kredit təşkilatlarında 90 günədək müddəti olan depozitlər müddətləri 2011-ci ilin yanvar ayında başa çatmaqla illik 5.5% faktiki faiz dərəcəsi ilə ana şirkət olan YKB-ya yerləşdirilmişdir (2009: sıfır; 2008: sıfır).

7. Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar	412	290	3,725
Kredit təşkilatlarına verilmiş qısamüddətli kreditlər	5,420	8,178	4,124
90 gündən çox müddəti olan müddətli depozitlər	12,922	-	-
Blok edilmiş hesablar	32	24	24
	18,786	8,492	7,873
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	-	(82)	(40)
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	18,786	8,410	7,833

Müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin səviyyəsindən asılı olaraq kredit təşkilatları Mərkəzi Bankda faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyatlar) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

31 dekabr 2010-cu ildə kredit təşkilatlarına verilmiş qısamüddətli kreditlərin qalıqlarına orta faktiki faiz dərəcəsi 4.1% (2009: 7.5%) olan cəmi 5,400 min AZN (2009: 8,077 min AZN) məbləğində iki yerli banka (2009: üç) verilmiş kreditlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2010-cu ildə banklararası müddətli depozitlərə bir rezident bankda yerləşdirilmiş faktiki faiz dərəcəsi 9.6% olan 11,969 min AZN (2009: sıfır; 2008: sıfır) daxildir.

Blok edilmiş hesablar Master Card vasitəsi ilə hesablaşma əməliyyatlarına təminat vermək üçün yerləşdirilmiş zəmanət əmanətlərini təmsil edir.

Kredit təşkilatlarının öhdəliklərinin dəyərdən düşməsi üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıda təqdim olunur:

	2010	2009
1 yanvar	82	40
(Bərpa) xərc	(82)	42
31 dekabr	-	82

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Korporativ kreditlər	60,498	24,039	6,793
İstehlak kreditləri	4,907	1,112	461
Kiçik müəssisələrə kreditlər	4,522	2,171	666
İpoteka kreditləri	348	452	1,159
Digər	-	1,684	763
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	70,275	29,458	9,842
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə ehtiyatı	(2,285)	(1,019)	(275)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	67,990	28,439	9,567

(Min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müşərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müşərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə ehtiyatı**

Aşağıdakı cədvəldə müşərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat siniflər üzrə üzləşdirilir:

	<i>Korporativ kreditlər 2010</i>	<i>Kiçik müəssisələ- rə kreditlər 2010</i>	<i>İstehlak kreditləri 2010</i>	<i>İpoteka kreditləri 2010</i>	<i>Digər 2010</i>	<i>Cəmi 2010</i>
1 yanvar 2009-cu il	801	52	96	9	61	1,019
Dəyərsizləşmə xərci /(bərpa)	1,127	93	109	(2)	(61)	1,266
31 dekabr 2010-cu il	1,928	145	205	7	-	2,285
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	638	38	78	-	-	754
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	1,290	107	127	7	-	1,531
	1,928	145	205	7	-	2,285
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	638	38	78	-	-	754
	<i>Korporativ kreditlər 2009</i>	<i>Kiçik müəssisələ- rə kreditlər 2009</i>	<i>İstehlak kreditləri 2009</i>	<i>İpoteka kreditləri 2009</i>	<i>Digər 2009</i>	<i>Cəmi 2009</i>
1 yanvar 2009-cu il	137	13	10	24	91	275
Dəyərsizləşmə xərci /(bərpa)	664	39	86	(15)	(30)	744
31 dekabr 2009-cu il	801	52	96	9	61	1,019
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	257	-	37	-	17	311
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	544	52	59	9	44	708
	801	52	96	9	61	1,019
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	303	-	43	-	20	366

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2010-cu ildə başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatı ayrılmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 534 min AZN (2009: 84 min AZN) təşkil edir.

31 dekabr 2010-cu ildə fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərlə bağlı Bankın saxladığı girovun ədalətli dəyəri 1,491 min AZN (2009: 800 min AZN) təşkil edir. ARMB-nin qaydalarına uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya, xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müşərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər**

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilmişdir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- Korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və ticarət debitor borcları üzrə haqlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- İstehlak kreditləri üçün pul vəsaitləri, kreditə götürülən istehlak əşyaları üzrə haqlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri və yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- Avtokreditlər üçün pul vəsaitləri, nəqliyyat vasitələrinin girovları və üçüncü tərəflərin zəmanətləri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərindən düşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müşərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2010-cu ildə Bank hər biri 2000 AZN-dən çox olmaqla on üç ən iri borcalanından (2009: on üç; 2008: on bir) alınacaq cəmi 2,000 min AZN (2009: 400 min AZN; 2008: 200 min AZN) məbləğindən ibarət olan kreditlərin konsentrasiyasına malik olmuşdur. Bu kreditlərin ümumi məbləği 43,287 min AZN (2009: 19,557 min AZN; 2008: 7,954 min AZN) və ya ümumi kredit portfelinin 61.6% (2009: 66.4%; 2008: 84.95%) olmuşdur.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	2010	2009	2008
Özəl şirkətlər	53,746	20,974	6,793
Fiziki şəxslər	9,777	5,419	3,049
Dövlət şirkətləri	6,752	3,065	-
Müşərilərə cəmi ümumi kreditlər	70,275	29,458	9,842

Kreditlər Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə verilmişdir:

	2010	2009	2008
Daşınmaz əmlakın tikintisi	29,986	8,680	90
Ticarət müəssisələri	23,672	13,453	4,075
Fiziki şəxslər	9,777	5,419	3,049
İstehsal	6,840	1,906	2,628
Müşərilərə cəmi ümumi kreditlər	70,275	29,458	9,842

9. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar

Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış	6,001	-	20,539
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3,162	-	-
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	2,037	26,945	36,670
Korporativ istiqrazlar	601	1,233	-
Cəmi borc qiymətli kağızları	11,801	28,178	57,209
Korporativ birjada alınıb-satılmayan səhmlər	60	60	60
Cəmi satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar	11,861	28,238	57,269

(Min Azərbaycan manatı ilə)

9. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar (davamı)

Borc qiymətli kağızlarının nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakılardır:

	2010		2009		2008	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	1.0%	1 ay	-	-	3.98% - 5.3%	1 ay
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3.25%	9 il	-	-	-	-
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	3.75% - 9.5%	12 ay	1.35% - 9.5%	1-15 ay	8.71% - 11.04%	1-18 ay
Korporativ istiqrazlar	14.0%	12 ay	14%	19 ay		

31 dekabr 2010-cu il tarixində satış üçün mövcud olan kapital investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardır:

Adı	Fəaliyyət növü	Qeydiyyatda alındığı ölkə	Mülkiyyət payı	Ədalətli dəyər		
				2010	2009	2008
Bakı Fond Birjası	Fond Birjası	Azərbaycan Respublikası	5.56%	60	60	60
Cəmi				60	60	60

Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, bu investisiyaların ədalətli dəyəri əhəmiyyətli şəkildə onun balans dəyərindən fərqlənmir.

10. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	İcarəyə götürülmüş binaların yaxşılaşdırılması	Mebel və qurğular	Kompüterlər və ofis avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Cəmi
Maya dəyəri					
31 dekabr 2009	3,091	454	1,642	156	5,343
Daxilolmalar	498	86	247	-	831
Satışlar/Silinmələr	-	-	-	(24)	(24)
31 dekabr 2010	3,589	540	1,889	132	6,150
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2009	(353)	(121)	(587)	(74)	(1,135)
Amortizasiya xərci	(391)	(219)	(264)	(26)	(900)
Satışlar/Silinmələr	-	-	-	21	21
31 dekabr 2010	(744)	(340)	(851)	(79)	(2,014)
Xalis balans dəyəri:					
31 dekabr 2009	2,738	333	1,055	82	4,208
31 dekabr 2010	2,845	200	1,038	53	4,136

(Min Azərbaycan manatı ilə)

10. Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

	<i>İcarəyə götürülmüş binaların yaxşılaşdırıl- ması</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri					
31 dekabr 2008	1,881	334	1,420	147	3,782
Daxilolmalar	1,210	144	461	9	1,824
Satışlar		(24)	(239)		(263)
31 dekabr 2009	3,091	454	1,642	156	5,343
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2008	(92)	(81)	(566)	(47)	(786)
Amortizasiya xərci	(261)	(64)	(260)	(27)	(612)
Satışlar	-	24	239	-	263
31 dekabr 2009	(353)	(121)	(587)	(74)	(1,135)
Xalis balans dəyəri:					
31 dekabr 2008	1,789	253	854	100	2,996
31 dekabr 2009	2,738	333	1,055	82	4,208

11. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət belə olmuşdur:

	<i>Lisenzialar</i>	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2009	26	115	141
Daxilolmalar	1	377	378
31 dekabr 2010	27	492	519
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2009	(7)	(73)	(80)
Amortizasiya xərci	-	(10)	(10)
31 dekabr 2010	(7)	(83)	(90)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2009	19	42	61
31 dekabr 2010	20	409	429

(Min Azərbaycan manatı ilə)

11. Qeyri-maddi aktivlər (davamı)

	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2008	22	107	129
Daxilolmalar	4	8	12
31 dekabr 2009	26	115	141
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2008	-	(62)	(62)
Amortizasiya xərci	(7)	(11)	(18)
31 dekabr 2009	(7)	(73)	(80)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2008	22	45	67
31 dekabr 2009	19	42	61

12. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Cari vergi xərci	(220)	(149)
Təxirə salınmış vergi gəliri /(xərci) – müvəqqəti fərqlərin yaranması və qaytarılması	13	(6)
Mənfəət vergisi xərci	(207)	(155)

19 iyun 2009-cu il tarixində Vergi Məcəlləsinə korporativ mənfəət vergisinin 1 yanvar 2010-cu ildən etibarən 22%-dən 20%-dək azaldılması haqqında düzəliş edilmişdir.

Bankarın, sığorta və yenidən sığorta şirkətlərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa (N710-IIIQ sayılı 28 oktyabr 2008-ci il tarixli) uyğun olaraq maliyyə təşkilatları 1 yanvar 2009-cu il tarixindən etibarən 3 ardıcıl il ərzində mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilir. Nəticədə, 19 mart 2010-cu il tarixində keçirilmiş səhmdarların iclasında Bank 2009-2011-ci illər ərzində qanuna uyğun olaraq vergidən azad edilmədən istifadə etmək qərarını qəbul etmişdir.

2010-cu ilin aprel ayında Bank 2009-cu il üzrə mənfəətinin kapitallaşdırılmasını başa çatdırmış və hər səhmin dəyəri 0.02 AZN olmaqla 220,072,754 səhmdən ibarət olan səhm kapitalını 4,401 min AZN artırmışdır.

Faktiki mənfəət vergisi dərəcəsi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	8,177	4,855
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	22%
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci/(gəliri)	(1,635)	(1,068)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən məbləğlərin vergiyə təsiri:		
Çıxılmayan xərclər	(158)	(58)
Üç illik müddətdə vergidən azad edidiyinə görə hesablanmış cari mənfəət vergisi öhdəliyi	1,586	968
1 yanvar 2010-cu ildən vergi dərəcəsinin 20%-dək dəyişməsinin təsiri	-	3
Mənfəət vergisi xərci	(207)	(155)

(Min Azərbaycan manatı ilə)

12. Vergilər (davamı)

31 dekabr 2010-cu ildə cari mənfəət vergisi öhdəliyi sıfıra bərabərdir (2009 - sıfır; 2008 - 411 min AZN).

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində vergiyə təsir yalnız vergi güzəştləri qüvvədə olacağı dövrdə mövcud olacaq çıxılan/vergi tutulan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanmışdır. 31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2008	Ümumi gəlirdə tanınmış	31 dekabr 2009	Ümumi gəlirdə tanınmış	31 dekabr 2010
Vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri					
Əmlak və avadanlıq	(7)	(6)	(13)	13	-
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(7)	(6)	(13)	13	-

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Ödənilməkdə olan məbləğlər	42	16	24
Cəmi digər maliyyə aktivləri	42	16	24
Mənfəət vergisi istisna olmaqla, əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	491	104	164
Əvvəlcədən ödəmələr	360	256	124
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	9	62	32
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	860	422	320
Cəmi digər aktivlər	902	438	344

Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə əvvəlcədən ödəmələr əlaqəli tərəfdə yerləşdirilmiş vəsaitlərdən əldə edilmiş faiz üzrə mənbədə tutulan vergidən ibarətdir. Bu məbləğ Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında İkiqat vergi qoyulmasının aradan qaldırılması haqqında Saziş əsasında Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyindən vergilər üzrə alınacaq məbləği təmsil edir.

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Ticarət kreditör borcları	311	94	31
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	31	53
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	311	125	84
İşçilər üzrə hesablanmış xərclər	625	333	319
Təxirə salınmış gəlir	290	548	497
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	14	75	104
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	929	956	920
Cəmi digər öhdəliklər	1,240	1,081	1,004

İşçilər üzrə hesablanmış xərclərə Bankın maliyyə nəticələri ilə bağlı olaraq işçilərə 340 min AZN (2009: 217 min AZN; 2008: sıfır) məbləğində mükafatlar və istifadə edilməmiş məzuniyyətlər üçün 202 min AZN (2009: 116 min AZN; 2008: 53 min AZN) məbləğində hesablamalar daxildir.

31 dekabr 2010-cu il tarixində təxirə salınmış gəlirə 289 min AZN (2009: 517 min AZN; 2008: 497 min AZN) məbləğində təxirə salınmış gəlirlər daxildir və əsas etibarını kreditin təşkil edilməsi haqqı kimi alınmış haqq və komissiya gəlirinin əldə edilməmiş hissəsindən ibarətdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

14. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Müddetsiz depozitlər	79,077	38,531	4,953
Müddətli depozitlər	-	4,070	-
Rezident bankların dondurulmuş hesabları	-	-	1,329
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,077	42,601	6,282

Bank ABŞ dolları ilə müxbir hesab qalıqları üzrə ildə 3% - 4.8% dərəcəsi ilə, Avro ilə qalıqlar üzrə ildə 0.2% - 1.75% dərəcəsi ilə faiz ödəyir (2009-cu ildə 1.35% - 5.00%; 2008-ci ildə 1.35% - 5.00%).

15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009	2008
Cari hesablar	59,316	48,253	48,119
Müddətli depozitlər	15,106	18,334	10,517
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	74,422	66,587	58,636
Zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılır	192	77	28

31 dekabr 2010-cu ildə 29,352 min AZN (müştərilər qarşısında öhdəliklərin 39.4%-i) məbləğində müştərilər qarşısında öhdəliklər on ən iri müştəriyə aiddir (2009 - 39,139 min AZN (müştərilər qarşısında öhdəliklərin 58.8%-i); 2008 - 24,466 min AZN (müştərilər qarşısında öhdəliklərin 41.7%-i)).

31 dekabr 2010-cu il tarixində ödənilməmiş fiziki şəxslərin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 2.87% (2009: 2.8%; 2008: 2.9%), 31 dekabr 2010-cu il tarixində ödənilməmiş hüquqi şəxslərin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 2.94% (2009: 3.0%; 2008: 3.9%) təşkil edir. Bundan əlavə, 2010-cu il ərzində Bank orta illik qalıqları 50 min AZN-dən və 57 min ABŞ dollarından yuxarı olan hüquqi şəxslərin cari hesab qalıqları üzrə 3% (2009: 1%; 2008: 1%) dərəcəsinə illik faiz ödəmişdir. (2009: 50 min AZN və 57 min ABŞ dolları; 2008: 50 min AZN və 57 min ABŞ dolları).

31 dekabr 2010-cu il tarixində Bankın 1,000 min AZN-dən yuxarı qalıqları olan on dörd müştərisi (2009: on bir; 2008: on dörd) olmuşdur. Bu müştərilərin məcmu qalığı 31 dekabr 2010-cu il tarixində 34,556 min AZN (2009: 40,917 min AZN; 2008: 27,176 min AZN) olmuş, və cəmi müştəri hesablarının 46.4%-ni (2009: 61%; 2008: 46%) və cəmi öhdəliklərin 22%-ni (2009: 27%; 2008: 25%) təmsil etmişdir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakı növ müştərilərlə hesablar daxildir:

	2010	2009	2008
Özəl müəssisələr	62,593	50,448	43,385
Fiziki şəxslər	11,431	16,077	13,437
Dövlət və büdcə təşkilatları	398	62	1,814
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	74,422	66,587	58,636

Müştəri hesablarının iqtisadiyyat sektorları üzrə təhlili:

	2010	2009	2008
Ticarət	49,804	41,848	29,153
Fiziki şəxslər	11,431	16,077	13,437
Nəqliyyat və rabitə	6,706	6,711	4,965
Daşınmaz əmlakın tikintisi	5,042	1,017	6,186
Sığorta	1,041	872	3,081
İctimai təşkilatlar	398	62	1,814
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	74,422	66,587	58,636

(Min Azərbaycan manatı ilə)

16. Kapital

30 yanvar 2009-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsi 635,670 min əlavə adi səhmin emissiyasının rəsmi olaraq tamamlanmasını qeydiyyatda almışdır. Müvafiq olaraq, 2008-ci ildə səhm kapitalının artırılması üçün səhmdarlardan alınmış 12,713 AZN məbləğində avanslar 2009-cu ildə səhm kapitalı kimi tanınmışdır.

Hər bir adi səhmin nominal dəyəri 0.02 AZN-dir və bunların hamısı eyni dərəcəlidir. Hər bir səhm bir səsə malikdir.

Qeyd 12-də göstərilirdi ki, 30 aprel 2010-cu il tarixində Bank bölüşdürülməmiş mənfəəti istifadə etmək və 220,072,754 əlavə adi səhmlər buraxmaqla özünün 2009-cu il üzrə mənfəətindən 4,401 min AZN məbləğinin kapitalaşdırılmasını tamamlamışdır.

Mövcud olan buraxılmış və tam ödənilmiş səhmlərdə hərəkət belə olmuşdur:

	<i>Səhmlərin sayı</i>	<i>Nominal məbləği (tam məbləğdə)</i>	<i>Cəmi</i>
	<i>Adi səhmlər</i>		
31 dekabr 2008	724,800,000	0.02	14,496
Səhm kapitalının artması	635,670,000	0.02	12,713
31 dekabr 2009	1,360,470,000	0.02	27,209
Səhm kapitalının artması	220,072,754	0.02	4,401
31 dekabr 2010	1,580,542,754	0.02	31,610

17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülünə və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Qlobal maliyyə böhranı ümumi daxili məhsulun azalması, kapital bazarının qeyri-sabitliyi, bank sektorunda likvidliyin pisləşməsi, Azərbaycanın daxilində kredit şərtlərinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycan hökuməti Azərbaycan banklarının və şirkətlərinin likvidliyinin təmin edilməsinə yönəlmiş sabitləşdirmə tədbirlərini görsə də, Bank və onun biznes tərəfdaşları üçün kapital əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik yenə də mövcuddur və Bankın maliyyə vəziyyəti, əməliyyatlarının nəticələri və biznes perspektivlərinə təsir göstərə bilər.

Bundan əlavə, Azərbaycanda işsizlik səviyyəsinin artması, şirkətlərin likvidliyi və mənfəətliliyinin azalması, şirkətlər və fiziki şəxslər tərəfindən ödənişləri apara bilməməsi hallarının artmasını daxil edən amillər Bankın borclarının Bank qarşısındakı borclarını ödəmək imkanlarına təsir göstərmişdir. Bundan əlavə, iqtisadi şəraitin dəyişməsi kreditlər və digər öhdəliklər üzrə saxlanılan girovun dəyərinin azalması ilə nəticələnmişdir. Mövcud olan məlumata uyğun olaraq Bank dəyərən düşmənin qiymətləndirmələri zamanı gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin proqnozlarına yenidən baxmışdır.

Hal-hazırda Bank fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün bütün münasib tədbirləri gördüyündən əmin olan rəhbərliyin fikrinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Bankın nəticələri və maliyyə vəziyyətinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilinməyən dərəcədə mənfi təsir göstərə bilər.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektidir. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Bankda son vergi yoxlaması 2009-cu ilin iyul ayında aparılmış və 2006-cı ilin yanvar ayından 2009-cu ilin mart ayınadək müddəti əhatə edir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Vergilər(davamı)**

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2010-cu il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

31 dekabrda Bankın təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Kreditlə bağlı öhdəliklər		
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	15,026	10,934
Zəmanətlər	15,399	6,439
Akkreditivlər	1,697	1,581
	32,122	18,954
Əməliyyat lizinqi üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	134	149
1 ildən 5 ilədək	60	-
	194	149
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxıldıqdan əvvəl)	32,316	19,103
Çıxılsın – akkreditivlər və zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 15)	(192)	(77)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	32,124	19,026

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə mövcud olan zəmanət məktublarının əksəriyyəti müştərilərə mal və xidmətlərin təchiz edilməsi üçün verilmiş zəmanətlər və müxtəlif təşkilatlarla elan edilmiş tenderlərdə iştirak etmək niyyəti üçün girov kimi müştərilərə verilmiş tender zəmanətlərindən ibarətdir.

18. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Məsləhətlər	2,326	-
Hesablaşma əməliyyatları	1,834	1,093
Pul vəsaitlərinin toplanması	1,055	1,049
Zəmanətlər və akkreditivlər	369	244
Valyutanın çevrilməsi əməliyyatları	202	750
Plastik kartlarla əməliyyatlar	267	190
Digər	8	266
Haqq və komissiya gəliri	6,061	3,592

2010-cu ildə Bank müştərilərinə ana şirkətdən yenidən maliyyələşdirmə mənbələrinin araşdırılması ilə bağlı məsləhət xidmətlərini göstərmişdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

18. Xalis haqq və komissiya gəliri (davamı)

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Hesablaşma əməliyyatları	(218)	(205)
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(182)	(190)
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	(122)	(200)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(67)	(66)
Digər	(85)	(65)
Xalis haqq və komissiya xərcləri	(674)	(726)
Xalis haqq və komissiya gəliri	5,387	2,866

19. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Əmək haqqı və mükafatlar	(3,170)	(2,299)
Sosial sığorta xərcləri	(418)	(251)
İşçilər üzrə digər xərclər	(390)	(352)
Cəmi işçilər üzrə xərclər	(3,978)	(2,902)

20. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Binadan istifadə və icarə	(849)	(812)
Təhlükəsizlik	(430)	(340)
Rəbitə	(300)	(243)
Təmir və saxlanma	(216)	(136)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(167)	(110)
Ofis təchizatı	(60)	(15)
Kommunal xidmətlər	(56)	(37)
Sığorta	(30)	(34)
Marketinq və reklam	(10)	(73)
Əməliyyat vergiləri (Gəlir vergisi istisna olmaqla)	(15)	(25)
Digər	(87)	(196)
Ümumi və inzibati xərclər	(2,220)	(2,021)

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması

Ön söz

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın daim mənfəətlə işləməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat riskinə məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqanlar da vardır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Rəhbərlik

Rəhbərlik Bankda ümumi risk prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və risklə bağlı müvafiq qərarların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Risklərə nəzarət bölməsi

Risklərə nəzarət bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, qaydaları və limitlərinə uyğunluğu izləmək üçün məsuliyyət daşıyır. Hər bir təsərrüfat qrupuna risklərə müstəqil nəzarət, o cümlədən müəyyən edilmiş limitlərlə müqayisədə riskə məruz qalan pozisiyaların həcminə nəzarət, eləcə də yeni məhsulların və strukturlaşdırılmış əməliyyatların riskinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşıyan mərkəzsizləşdirilmiş bölmə daxildir. Bu bölmə həmçinin risklərin ölçülməsi və hesabat sistemlərində tam əks etdirilməsi üçün məlumatın toplanmasını təmin edir.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə ümumi risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və bu qabiliyyəti qiymətləndirir.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Mütəmadi olaraq sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər haqqında məlumat təqdim edilir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Konsentrasiya biznes tərəfdaşlarının oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olması və nəticədə iqtisadi, siyasi və ya digər şərtlərdəki dəyişikliklərin həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin yerinə yetirilməsi imkanlarına oxşar təsir göstərməsindən yaranır. Konsentrasiya Bankın fəaliyyətin xüsusi coğrafi yerlərə və sənaye sahələrinə təsir göstərən dəyişikliklərə həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bankın daxili siyasət və prosedurlarına diversifikasiyalı portfelin dəstəklənməsinə yönəlmiş xüsusi prinsiplər daxil edilir. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu sistem hər bir biznes tərəfdaşına müntəzəm olaraq yenidən baxılmalı olan risk reytingini təyin edir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yaranır. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Aşağıdakı cədvəldə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri, o cümlədən törəmə alətlər üzrə kredit riskinin maksimal həcmi göstərilir. Maksimal risk ümumi həcmdə, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan göstərilir.

	<i>Qeydlər</i>	<i>Maksimal risk 2010</i>	<i>Maksimal risk 2009</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitlərini çıxmaqla)	6	94,094	74,153
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	18,786	8,410
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	67,990	28,439
İnvestisiya qiymətli kağızları	9	11,861	28,238
Digər aktivlər	13	402	272
		193,133	139,512
Maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdləri	17	31,930	18,877
Cəmi kredit riski		225,063	158,389

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yaranan riskin maksimal həcmi deyil, kredit riskinin cari həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovu və riski azaldan digər metodların təsiri Qeyd 8-də göstərilir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti*

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sisteminə əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Aşağıdakı cədvəldə banklara və müştərilərə verilmiş yüksək keyfiyyətli kreditlər minimal səviyyədə kredit riski olan kreditlərdir, adətən kredit reytingi yüksək səviyyədədir və ya bu səviyyəyə yaxındır və ya çox yaxşı girovla təmin edilmişdir. Yaxşı maliyyə vəziyyəti və yaxşı borcun ödənilməsi tarixi olan digər borcalanlar standart səviyyəyə daxil edilir. Qeyri-standart kreditlər standart reytingdən aşağı olan, lakin fərdi şəkildə dəyərdən düşməmiş kreditlərdən ibarətdir.

Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərdən düşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərdən düşməmiş		Fərdi şəkildə dəyərdən düşmüş	Cəmi 2010
	Yüksək reyting 2010	Standart reyting 2010	Qeyri-standart reyting 2010	düşməmiş 2010	düşmüş 2010		
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	412	18,374	-	-	-	18,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8						
Korporativ kreditlər		2,898	45,519	10,899	544	638	60,498
Kiçik müəssisələrə kreditlər		-	4,457	-	27	38	4,522
İstehlak kreditləri		-	1,445	3,163	221	78	4,907
İpoteka kreditləri		-	348	-	-	-	348
Cəmi ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər		2,898	51,769	14,062	792	754	70,275
Borc investisiya qiymətli kağızları	9						
Satış üçün mövcud olan		11,200	-	601	-	-	11,801
Cəmi		14,510	70,143	14,663	792	754	100,862
Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərdən düşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərdən düşməmiş		Fərdi şəkildə dəyərdən düşmüş	Cəmi 2009
	Yüksək reyting 2009	Standart reyting 2009	Qeyri-standart reyting 2009	düşməmiş 2009	düşmüş 2009		
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	7	8,202	208	-	-	-	8,410
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8						
Korporativ kreditlər		17,265	1,431	4,249	791	303	24,039
Kiçik müəssisələrə kreditlər		1,969	185	2	15		2,171
İstehlak kreditləri		275	20	613	161	43	1,112
İpoteka kreditləri		452	-	-	-	-	452
Digər		207	1,185	212	60	20	1,684
Cəmi ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər		20,168	2,821	5,076	1,027	366	29,458
Borc investisiya qiymətli kağızları	9						
Satış üçün mövcud olan		28,178	-	-	-	-	28,178
Cəmi		56,548	3,029	5,076	1,027	366	66,046

Kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etmək Bankın siyasətidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk reytingləri Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)***Vaxtı keçmiş, lakin dəyərdən düşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili*

	30 gündən az 2010	31 - 60 gün 2010	61 - 90 gün 2010	90 gündən çox 2010	Cəmi 2010
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	74	-	-	470	544
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	9	-	-	18	27
İstehlak kreditləri	39	-	-	182	221
Cəmi	122	-	-	670	792

	30 gündən az 2009	31 - 60 gün 2009	61 - 90 gün 2009	90 gündən çox 2009	Cəmi 2009
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	-	-	786	5	791
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	-	-	-	15	15
İstehlak kreditləri	-	106	40	15	161
Digər	-	-	57	3	60
Cəmi	-	106	883	38	1,027

Qeyd 8-də müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərdən düşməsi üzrə ehtiyatla bağlı daha ətraflı məlumat təqdim olunur.

Dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillər müxtəlif vaxt cıvarında vaxtı keçmiş məbləğlərin qalıqlarında hərəkətləri ölçən "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatlardır. Bank dəyərdən düşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank mühüm olan hər bir kredit üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha çox diqqət tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərdən düşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərdən düşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərdən düşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər hesabat tarixində qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyersizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyersizləşməsi müəyyən edilir. Dəyersizləşmə zərərləri "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir. Bundan sonra dəyersizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2010				2009			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər:								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	36,043	65,088	23	101,131	22,448	60,541	25	83,014
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	18,786	-	-	18,786	8,410	-	-	8,410
Müştərilərə verilmiş kreditlər	67,990	-	-	67,990	28,439	-	-	28,439
Investisiya qiymətli kağızları:								
- satış üçün mövcud olan	11,861	-	-	11,861	28,238	-	-	28,238
Digər maliyyə aktivləri	42	-	-	42	16	-	-	16
	<u>134,722</u>	<u>65,088</u>	<u>23</u>	<u>199,810</u>	<u>87,551</u>	<u>60,541</u>	<u>25</u>	<u>148,117</u>
Öhdəliklər:								
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,077	-	-	79,077	42,601	-	-	42,601
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	74,422	-	-	74,422	66,587	-	-	66,587
Digər maliyyə öhdəlikləri	311	-	-	311	125	-	-	125
	<u>153,810</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>153,810</u>	<u>109,313</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>109,313</u>
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	<u>(19,088)</u>	<u>65,088</u>	<u>23</u>	<u>46,000</u>	<u>(21,762)</u>	<u>60,541</u>	<u>25</u>	<u>38,804</u>

Likvidlik riski

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin hərtərəfli qiymətləndirilməsi üçün mürəkkəb sistem tərtib etmişdir. Likvidliyin idarə edilməsi metodları və hesabatları Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir, Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi Departamenti tərəfindən hazırlanır və hər ay Aktivlər və Öhdəliklər Komitəsi tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən, əsasən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankın notlarından ibarət olan, bazarda alınıb-satılan yüksək likvidli və təhlükəsiz aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank bütün filialları, bankomatları və müxbir hesablardakı qalıqları üzrə çox effektiv pul vəsaitlərinin idarə edilməsi sistemini istifadə edir.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi minimum 30% likvidlik əmsalına əsaslanaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilir və idarə edilir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2010, %	2009, %
Ani likvidlik əmsalı	79.55	132.7

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilməsi hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri

31 dekabr 2010-cu ildə

	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,546	-	-	-	79,546
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	75,284	761	77	-	76,122
Digər maliyyə öhdəlikləri	311	-	-	-	311
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	<u>155,141</u>	<u>761</u>	<u>77</u>	<u>-</u>	<u>155,979</u>

Maliyyə öhdəlikləri

31 dekabr 2009-cu ildə

	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	38,524	4,158	-	-	42,682
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	66,092	4,286	173	-	70,551
Digər maliyyə öhdəlikləri	122	3	-	-	125
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	<u>104,738</u>	<u>8,447</u>	<u>173</u>	<u>-</u>	<u>113,358</u>

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsadüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	<i>3 aydan az</i>	<i>3-12 ay</i>	<i>1 – 5 il</i>	<i>5 ildən artıq</i>	<i>Cəmi</i>
2010	1,781	14,982	10,666	4,693	32,122
2009	9	17,220	1,725	-	18,954

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bank hər hansı bir təşkilatdan və ya fiziki şəxsdən əhəmiyyətli vəsait almır. Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfi müddətlərin olmasını göstərmir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətçinin tələbi ilə qaytarmalıdır. Qeyd 15-ə bax.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri axınının ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Bankın əhəmiyyətli kapital, korporativ təsbit gəlir və ya töməmə payları yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın cari ilin mənfəətinin, digər dəyişən göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, faiz dərəcəsinə mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslığı təqdim olunur.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2010-cu ildə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın faiz dərəcələrində təxmin edilən dəyişikliklərə həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında 31 dekabr 2010-cu ildə müəyyən dərəcə ilə satıla bilən maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar üzrə faiz dərəcəsi alışı və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış diskonta və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, təsbit dərəcəli satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlara tətbiq ediləcək dərəcələrdə hər hansı dəyişiklik kapitala heç bir təsir göstərmir.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN-in ehtimal olunan devalvasiyası və digər makroiqtisadi göstəricilərin əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərli minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2010</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2010</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2009</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2009</i>
ABŞ dolları	8.35	109	5.0	648
AVRO	14.7	(401)	10.0	(29)
<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2010</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2010</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2009</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2009</i>
ABŞ dolları	(8.35)	(109)	(5)	648
AVRO	(14.7)	401	(10)	29

(Min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Əməliyyat riski**

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlıq və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl gətirə, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi həmin risklərin idarə edilməsi üçün effektiv alət ola bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölüşdürülməsi, giriş, təsdiqləmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Qiymətləndirmə modellərindən istifadə etməklə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və ya öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə birbaşa və ya dolayısi ilə əhəmiyyətli təsir göstərən, bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər və
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə olunmayan bazar məlumatlarına əsaslanan giriş məlumatlarından istifadə edən mexanizmlər.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərle uçota alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələr üzrə təhlili verilir:

31 dekabr 2010-cu ildə	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Investisiya qiymətli kağızları – satış üçün mövcud olan	11,200	601	60	11,861

31 dekabr 2009-cu ildə	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Investisiya qiymətli kağızları – satış üçün mövcud olan	26,945	1,233	60	28,238

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsas etibarı ilə birjada dövr etməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bezi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları daxil edir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir.

	Balans dəyəri 2010	Ədalətli dəyər 2010	Balans dəyəri 2009	Ədalətli dəyər 2009	Balans dəyəri 2008	Ədalətli dəyər 2008
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	101,131	101,131	83,014	83,014	26,251	26,251
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	18,786	18,786	8,410	8,410	7,883	7,883
Müştərilərə verilmiş kreditlər	67,990	67,990	28,439	28,439	9,567	9,567
Digər maliyyə aktivləri	42	42	16	16	24	24
Maliyyə öhdəlikləri						
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,077	79,077	42,601	42,601	6,282	6,282
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	74,422	74,422	66,587	66,587	58,636	58,636
Digər maliyyə öhdəlikləri	311	311	125	125	84	84

(Min Azərbaycan manatı ilə)

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərle hələ qeydə alınmamış maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən metod və fərziyyələr aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərləri təxminən balans dəyərlərinə bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə həmçinin tələb əsasında depozitlərə və xüsusi ödəmə müddəti olmayan əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Müəyyən və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Qiyməti birjada müəyyən edilən borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Qiyməti birjada müəyyən edilməyən borc alətlərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtləri, kredit riski və qalıq müddətləri üçün, hazırda mövcud olan dərəcələri istifadə etməklə gələcək pul vəsaitləri hərəkəti diskontlaşdırılması modeli ilə qiymətləndirilir.

23. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəniş öhdəlikləri Qeyd 21-də "Risklərin idarə edilməsi" bölməsində göstərilir.

	2010			2009		
	<i>Bir ilədək</i>	<i>Bir ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Bir ilədək</i>	<i>Bir ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	101,131	-	101,131	83,014	-	83,014
Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri	18,786	-	18,786	8,410	-	8,410
Müştərilərə verilmiş kreditlər	14,418	53,572	67,990	15,890	12,549	28,439
İnvestisiya qiymətli kağızları – satış üçün mövcud olan	8,639	3,222	11,861	28,178	60	28,238
Əmlak və avadanlıqlar	-	4,136	4,136	-	4,208	4,208
Qeyri-maddi aktivlər	-	429	429	-	61	61
Digər aktivlər	902	-	902	438	-	438
Cəmi	143,876	61,359	205,235	135,930	16,878	152,808
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,077	-	79,077	42,601	-	42,601
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	73,867	555	74,422	66,506	81	66,587
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	-	-	-	-	13	13
Digər öhdəliklər	1,240	-	1,240	1,081	-	1,081
Cəmi	154,184	555	154,739	110,188	94	110,282
Xalis	(10,308)	60,804	50,496	25,742	16,784	42,526

24. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması

24 sayılı "Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması" MHBS-na uyğun olaraq tərəflər bu halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlerini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər. Əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

24. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanması (davamı)

31 dekabr 2010-cu il tarixinə əlaqəli tərəflə əməliyyatlar üzrə ödənilməmiş qalıqlar bunlardır:

	2010		2009	
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında müəssisələr	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında müəssisələr
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	56,889	-	50,231	-
Digər kredit təşkilatlarının öhdəlikləri (müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş faiz dərəcəsi: 4%)	5,188	-	-	-
Müştərilərin cari /hesablaşma hesabları (müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş faiz dərəcəsi: 0-4%)	-	12	-	88

Əlaqəli tərəflə əməliyyatlardan irəli gələn gəlir və xərc aşağıdakı kimidir:

	2010		2009	
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında müəssisələr	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında müəssisələr
Faiz gəliri	2,188	-	2,096	-
Faiz xərci	-	-	(8)	(14)
Haqq və komissiya gəliri	-	-	-	13
Haqq və komissiya xərci	(19)	(71)	(16)	-
Ümumi və inzibati xərclər	(36)	(72)	(25)	(56)

Əsas idarə heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Əmək haqqı və qısamüddətli mükafatlar	574	172
İstifadə edilməmiş məzuniyyətlər	71	16
Əsas idarə heyətinə cəmi ödənişlər	645	188

25. Kapitalın adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) ARMB-nin müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühəsibi tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanması təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB hər bankdan və ya bank qrupundan: (a) səhm kapitalını minimal 10,000 min AZN (2009: 10,000 min AZN) səviyyəsində saxlamağı; (b) cəmi nizamlayıcı kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('cəmi kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 12% (2009: 12%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı və (c) 1 dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('1 dərəcəli kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 6% (2009: 6%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı tələb edir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2010-cu və 2009-cu illər ərzində Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun kapitalın adekvatlığı əmsalına uyğunlaşmışdır.

*(Min Azərbaycan manatı ilə)***25. Kapitalın adekvatlığı (davamı)**

31 dekabr 2010-cu ildə Bankın Kapitalın adekvatlığı əmsalı ARMB tələblərinə əsaslanaraq aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2010	2009
1 dərəcəli kapital	42,526	37,735
2 dərəcəli kapital	9,346	5,346
Çıxılslar kapitaldan tutulmalar	(429)	(54)
Cəmi kapital	51,443	43,027
 Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	 140,171	 75,611
 1 dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	 30.3%	 49.9%
Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı	36.7%	56.9%